1. AMAÇ: Uygun hasta örneğinin analiz edilmesi, hataların önlenmesi ve tekrarlanmaması için düzeltici ve iyileştirici faaliyet oluşturulması, hataların analizi ve değerlendirilmesi.

2. SORUMLULAR: Biyokimya uzmanı, laboratuvar teknisyeni, laboratuvar sekreteri, klinik sekreterleri ve hemşireler

3. TANIM VE KISALTMALAR:

LBYS: Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi

HBYS: Hastane Bilgi Yönetim Sistemi

4. UYGULAMA:

• Laboratuvarda örnek kabul birimine teslim edilen hasta örnekleri, örnek kabul ve ret kriterlerine göre değerlendirilir, bu değerlendirmeye göre örnekler kabul edilir ya da reddedilir.

• Hasta örneklerinin kabulü:

İstemi yapılan test için; uygun kaba, uygun miktarda alınmış ve etiketlenmiş hasta örneklerinin LBYS üzerinden laboratuvar kabulü yapılır ve örnekler analize hazırlanır.

• Laboratuvar kabulü yapılmamış örnekler çalışmaya alınmaz.

• Hasta örneklerinin test bazında analize hazırlanması ve saklanması ile ilgili yılda bir kez ve gerektiğinde eğitim planlanır ve verilen eğitim kayıt altına alınır.

• Analiz için uygun olmayan hasta örnekleri reddedilir ve çalışmaya alınmazlar, test uygun koşullarda yeni örnek alındıktan sonra çalışılır.

• Hasta örneklerinin kabul ya da reddi HBYS/LBYS üzerinde kayıt altına alınır. Bu kayıtlar; kabul ya da reddin tarih ve saatini, örnekleri gönderen bölümü, kim tarafından kabul ya da reddedildiğini ve ret nedenini içerir.

• Örneklerin reddedilme nedenleri, HBYS üzerinden alınan veri ile; klinik bazında reddedilen numune oranı, ret nedenine göre reddedilen numune oranı, zaman dilimine göre reddedilen numune oranı şeklinde aylık olarak analiz edilir ayrıca indikatör olarak takibi yapılır, gerektiğinde düzeltici ve iyileştirici faaliyet başlatılır.

• Örnek kabul ve ret kriterleri ile kabul ve ret işlemlerinin nasıl yapılacağı konusunda yılda bir kez ve gerektiğinde eğitim planlanır ve verilen eğitim kayıt altına alınır.

• Örneğin reddedilmesi durumunda klinik sorumluya ret işlemi hakkında elektronik ve sözlü olarak geri bildirim yapılır.

• Örneği reddedilen hastalara laboratuvara başvurmaları için SMS ile bilgilendirme yapılır, reddedilen teste ait barkot basılır, yeni örnek alınır ve test çalışılır.

• Antikoagülan içeren örneklerin uygun seviyede alınıp alınmadığı ve hafifçe alt üst edilerek pıhtılı olup olmadığı kontrol edilir gerekirse örnek reddedilir.

• Santrifüj işleminden sonra ayrılan serum/plazma kontrol edilir, uygun olmayan örnekler reddedilir. • İdrar örneğinin gaita ya da adet kanı ile kontaminasyonu varsa örnek reddedilir.

• 24 saatlik idrar örneğinin talimatlara uygun olarak biriktirilip biriktirilmediği sorgulanır, talimatlara uygun biriktirilmemişse örnek reddedilir.

• 50gr, 75gr, 100gr oral glukoz yükleme testlerinde kan alımı için belirtilen sürelere uyulmalıdır. Test sırasında hasta kusarsa test iptal edilir ve başka bir güne ertelenir.

• Aşağıdaki durumlarda örnekler analize alınmaz ve reddedilir:

1. Etiketsiz örnek ya da okunamayan etiket

2. Bilgi yönetim sisteminde test istemi olmayan örnekler

3. Hatalı tüp/kapta örnek alınması

4. Eksik ya da fazla seviyede örnek alınması

5. Örneğin bekletilmesi ve hatalı transferi

6. Pıhtılı örnek

7. Hemolizli örnek

8. Lipemik örnek

9. İkterik örnek

10. Kontamine örnek

11. Testin gerektirdiği zamanda ve/veya durumda alınmamış örnek

12. Örnek kabının hasta örneği ile bulaşlı olması

Tablo.1. Örnek Kabul ve Ret Kriterleri:

TESTİN ADI	**Numune tüp/kap özelliği**		**Numune veriliş özellikleri**	**Ret Kriterleri**
HEMOGRAM	EDTA'lı tüp	Mor kapak	Her saat alınır, açlık/tokluk etkilemez	• Pıhtılı numune • Etiketsiz numune • Kan-Antikoagülan uygunsuzluğu
BİYOKİMYA	Vakumlu jelli/jelsiz tüp	Sarı/kırmızı kapak	8-12 saat açlık sonrası, sabah	• Hemolizli, lipemik, ikterik numune • Etiketsiz numune • 1 mL' den az numune
HBA1C	EDTA'lı tüp	Mor kapak	Her saat alınır	• Pıhtılı numune • Etiketsiz numune • Kan-Antikoagülan uygunsuzluğu
HORMON	Vakumlu jelli/jelsiz tüp	Sarı/kırmızı kapak	8–12 saat açlık sonrası, sabah	• Hemolizli, lipemik numune • Etiketsiz numune • 1 mL' den az numune
SEDİMENTASYON	Sitratlı tüp	Siyah kapak	Her saat alınır	• Pıhtılı numune • Etiketsiz numune • Kan-Antikoagülan uygunsuzluğu
PTZ **APTT**	Sitratlı tüp	Mavi kapak	Her saat alınır	• Pıhtılı numune • Etiketsiz numune • Kan-Antikoagülan uygunsuzluğu
Tam İdrar Tetkiki	Nonsteril idrar kabı		Sabah ilk idrar (acil durumlar hariç)	• 1 saatten fazla beklemiş numune • Etiketsiz numune • 5 mL'den az numune
Gaita direkt inceleme Gaitada gizli kan	Nonsteril kap		Açlık/tokluk etkilemez	• 1 saatten fazla beklemiş numune • Etiketsiz numune • Yetersiz numune
KAN GAZI	Heparinli enjektör		Her saat alınır.	• 15 dakikadan fazla beklemiş numune • Etiketsiz numune • Pıhtılı numune

5. İLGİLİ DOKÜMANLAR:

- BL-RH002 Laboratuvar test rehberi

- BL-TL023 Biyokimya Laboratuvarı Hasta Örneklerinin Analize Hazırlanması ve Saklanması Talimatı